

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Питання просторового розвитку, в тому числі й міського, що ґрунтується на принципах «збалансованого просторового розвитку», знайшли своє відображення в основній парадигмі ХХІ століття – сталого економічного, соціального та екологічного розвитку. Дослідження проблем сталого розвитку населених пунктів, особливо міст, є нині одним із основних напрямів наукового обґрунтування планетарної концепції сталого розвитку.

Сталий розвиток населених пунктів – це соціально, економічно і екологічно збалансований розвиток міських і сільських поселень, спрямований на створення їх економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для нинішнього та майбутніх поколінь на основі раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних тощо), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку й оздоровлення, збереження і збагачення біологічного різноманіття та культурної спадщини [1, с. 43].

Концепція сталого розвитку виходить з необхідності забезпечення пріоритетного розвитку людини в інтересах людини і власними силами людини в гармонії з навколишнім середовищем. Досягнення цієї мети передбачає створення сприятливого з позицій сталого розвитку середовища – економічного, соціально-політичного, екологічного і духовного за умови забезпечення стабільного соціально-політичного устрою та соціально-економічних перетворень.

Відповідно до прийнятих ООН та Україною документів організація суспільного та економічного життя потребує врахування загальних принципів сталого розвитку. Це, зокрема:

- основний принцип сталого розвитку, який встановлює, що обов'язок охорони довкілля не може бути трактований як конфліктний з інтересами економіки, а є елементом правильного господарювання;
- принцип урахування вимог довкілля у територіальному плануванні;
- правовий принцип, що передбачає необхідність чіткого дотримання кожного прийнятого правового положення;
- принцип відповідальності винного, який означає повну відповідальність того, хто забруднює довкілля, за наслідки його деградації;
- принцип екологізації економічної політики, що передбачає недопущення забруднень довкілля та ліквідація забруднень поблизу джерел їх виникнення;
- принцип економізації екологічної політики;
- принцип усупільнення екологічної політики;

– принцип спільного вирішення регіональних, європейських та глобальних проблем охорони довкілля.

Зазначимо, що проблеми сталого розвитку міста неможливо оцінити і вирішити в межах якоїсь однієї галузі знань. Вони однаковою мірою стосуються соціальних, природничих і технічних наук, а сам сталий розвиток спрямований на узгоджене формування та функціонування економічної, соціальної і екологічної складових міста на основі раціонального використання всіх видів ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інформаційних та ін.).

Економічна складова сталого розвитку означає необхідність постійного нарощування обсягів виробництва суспільного продукту з тим, щоб забезпечити підвищення рівня життя населення. Реалізація економічної складової сталого розвитку зумовлює зростання доходів населення, створення нових робочих місць, ліквідацію бідності як явища.

Соціальна складова сталого розвитку означає поліпшення умов життя населення, насамперед за рахунок ефективного розвитку соціальної, виробничої, транспортної, інженерної, комунікаційно-інформаційної та екологічної інфраструктури. Реалізація цієї складової сприяє формуванню повноцінного життєвого середовища для сучасного і наступних поколінь.

Разом соціальна та економічна складові сталого розвитку мають забезпечити високу якість життя населення, передусім нівелювання існуючої диференціації його за доходами і умовами життя.

Якість життя значною мірою залежить від екологічного чинника, тобто стану природного середовища. Тому кожне рішення державної або місцевої влади, яке стосується економічного і соціального розвитку, необхідно оцінювати з точки зору його екологічних наслідків, у чому й полягає суть екологічної складової сталого розвитку.

Реалізація екологічної складової сталого розвитку полягає також у тому, що в країні в цілому і в кожному місті має проводитися політика екологізації економіки, зокрема необхідно розробити програми технічного і технологічного переоснащення та реструктуризації всіх видів підприємств незалежно від форми власності для забезпечення їх екологічно безпечного функціонування. У разі неможливості досягти такого результату незалежно від причин екологічно небезпечні підприємства необхідно або перепрофілювати, або закрити, або перенести у зони, віддалені від зон проживання людей як у місті, так і на приміських територіях.

Таким чином, концепція сталого розвитку міста передбачає необхідність збалансованого вирішення соціальних та економічних завдань за умови збереження здорового стану навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу. В комплексі це забезпечує ефективне задоволення життєвих потреб населення. Отже, ключова ідея сталого розвитку полягає в динамічній та збалансованій єдності економіки, екології та соціальної сфери.

Список використаних джерел

1. Управління сучасним містом: підручник / за ред. В.М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2008. – 632 с.

Селіхова Я. В., аспірант кафедри
міського будівництва та господарства,
*Харківський національний університет міського будівництва
імені О. М. Бекетова, Україна*

МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ

Методологія наукових досліджень енергоефективних екологічних поселень визначає актуальність та проблематику роботи, встановлює і характеризує логічні зв'язки між предметом, метою, задачами, методами наукового дослідження та послідовність щодо їх вирішення [1].

Зокрема, актуальність дослідження обумовлена необхідністю вирішення проблем з пом'якшенням зміни клімату, відповідно до підсумкового документа саміту Організації Об'єднаних націй щодо порядку денного та сфер сталого розвитку на період до 2030 року [2]. Серед основних цілей наукового дослідження можна звернути увагу на важливість стійкого міського розвитку й управління місцевою владою і громадами в справі модернізації та планування міст і населених пунктів з тим, щоб сприяти зменшенню негативного впливу міської діяльності на навколишнє середовище.

Разом з тим, упровадження цілей сталого розвитку в Україні [3] передбачає боротьбу з усіма кліматичними ризиками, зокрема, перехід до «зеленої» економіки з низьким рівнем викидів та стійкості до клімату, формування енергоефективних екологічних поселень, як суб'єкту сталого розвитку територій.

Метою дослідження енергоефективних екологічних поселень може бути аналіз екологічної та енергетичної ситуації в Україні, визначення ролі, передумов та заходів організації енергоефективних екологічних поселень в стійкому розвитку та розробці методологічних містобудівних основ проектування із можливістю застосування на конкретно визначеній території (наприклад, на території Харківської області).

Виходячи із зазначеної мети слід передбачити вирішення наступних завдань:

- проаналізувати історичний розвиток, узагальнити результати та уточнити містобудівний зміст поняття енергоефективних екологічних поселень;
- дослідити екологічну та енергетичну ситуацію в Україні, виявити глобальні проблеми та шляхи їх вирішення;
- проаналізувати містобудівну нормативно-правову базу щодо розвитку енергоефективних екологічних поселень на території України;